

latnih, deželnih zborov. Češka književnost je lepo napredovala, in češki jezik je dobil vedno večjo veljavo. Velike važnosti je bila že prej ustanovljena „Matica Češka“. Po grofu Sternbergu ustanovljeni češki muzej je postal središče narodnega gibanja. Kraljedvorski rokopis, katerega je našel Vaclav Hanka ali ga pa, kakor drugi trdijo, sam spisal, pospešil je precéj idejo slovanske skupnosti na slovstvenem polju. Knez Lamberg se je pogajal za svobodo tiska, znameniti zgodovinar Palacky pa je na manjših shodih govoril o češki ustavi. Karol Havliček je v svojem časopisu natanko opisaval, koliko trpé Irci pod angleško vlado. Čehi so se sami primerjali Ircem, Nemce pa Angležem. Tako so se vedno množili prepiri, četudi je nadvojvoda Štefan postal češki deželni glavar. Pritoževali so se pri vladi in zahtevali, da se jim pripoznajo stare pravice. Tudi Slovaki so se začeli gibati, a se niso združili s Čehi, četudi se je Jan. Kolar, slavni slovaški pesnik „Slavy dcera“, za to potegoval. Leta 1848. pa se je položaj zelo predrugačil. (Dalje prih.)

Martin in Jera.

(J. Ravnikar.)

Četrto poglavje.

Našli so se slični pajdaši.

Bilo je že skoro o polnoci, ko se je starešina povrnil domov; — in vender ukaže k sebi poklicati dva Martinova soseda. Ta dva sta že spala, ko hlapec pride po nje; hitro vstaneta ter gresta naglo po nočni temini k njemu.

Stiskač ju jame izpraševati, kaj sta Martin in Jera delala zadnje dni. Ker mu nista mogla precej povedati, kar bi mu oči odprlo, začne ju psovati in zmerjati.

„Vidva malopridneža! Kar bi človek rad zvedel od vaju, o tem ničesa ne vesta. Zakaj moram baš jaz vajin norec biti. Kadar kradata drva ter sekata najlepše lipe in jelke, takrat ne smem ničesa o tem vedeti; kadar paseta svojo živino po grajskih senožetih in delata škodo po mladi hosti, takrat moram tudi molčati. Ti Brvar, tvoji računi o upravi sirotinskega imetka so bili napačni — a jaz sem molčal; mari misliš, da si mi zamašil usta z vozičkom plesnevega sena? Stvar še ni zastarela. In ti Povirk, polovica tvoje livade pripada otrokom tvojega brata. Ti stari tat in potepuh, kaj imam od tega, da te nisem izročil sodnji, pred katero tudi spadaš.“

Tako govorjenje prestraši soseda. „Za Boga, starešina! Kaj naj storiva? Dan in noč hočeva delati, kar koli nama ukažete.“

„Vidva, kukavice! Ničesa ne moreta, niti ničesa ne znata delati. Ta je ves iz sebe od jeze! Jaz hočem zvedeti, kaj se je delalo ta teden pri zidarju Martinu, drugače vaju zdrobim.“

Zdaj se domisli Povirk ter reče: „Dobro, starešina, spominjam se, kar mi je uprav prišlo na um, da je Jera danes dopoldne šla čez polje, zvečer pa je njena Anica pri studentu jako hvalila predstojnika; nemara, da je bila v gradu pri njem. Zvečer tega dne slišalo se je v hiši strašno vpitje, a nikdo ne ve, radi česa. Danes so vsi posebno dobre volje.“

Zdaj je Stiskač na čistem, da je Jera morala biti pri predstojniku; zavoljo tega se še bolj raztogoti.

Predstojnika pa jame grditi ter ga kolne na vse načine, ker posluša vsako prosjaško druhal; nad Martinom in Jero pa sklene hudo maščevati se. „Vidva soseda pa, jezik za zobmi; ker jaz bodem s tema kukavicama še nadalje prijazen, dokler stvar po vsem ne dozori. Opazujta pazno in neprestano, kaj ti ljudje delajo, ter mi vse povejta; a jaz bodem vedno in povsod za vaju, kjer koli bi me potrebovala.“

Zdaj prime starešina Brvarja ter mu zašepeče na uho: „Ali ničesa ne veš o ukradenih kozah Mokrotovih? Nekdo mi je predvčeraj pravil, da te je videl onkraj Slemškega. Kaj si delal tam?“

Brvar se prestraši in začne jecljati: „Jaz, — jaz — jaz sem —“.

„No, no“, seže mu starešina v besedo, „drži samo z menoj, bodi mi udan — in bodi prepričan, da ti tudi jaz pomorem v stiski.“ —

Starešina jih zdaj odpusti, in začelo se je že daniti.

O kakem spanji pri starešini niti govora ni. On se je premetaval po postelji ter je snoval načrte o maščevanju, škripal z zobmi in brcal z nogama, dokler ga jutranje solnce ni spravilo iz postelje.

Sklene še jedenkrat z Martinom govoriti — premagavši svojo jezo — reče, kako je uprav njega priporočal predstojniku za zidanje cerkve. Zbere vse svoje moči o zatajevanji samega sebe ter gre k Martinu.

Jera in Martin pa sta spala minolo noč veliko mirnejše kakor popred. Zato sta molila in prosila Boga, da jih blagoslovi tudi ta dan; nadejala sta se skorajšnje pomoči od gospoda predstojnika; ta nada jima pomiri tudi dušo ter ju napolni z nepopisljivo blaženo zadovoljnostjo.

Tako ju zasači Stiskač. Ta vrag v človeški podobi to opazi, kar ga še bolj razkači; premaguje se na videz ter jima vošči dobro jutro in reče: „Martin, mi sinoči nismo šli narazen kot prijatelji, kar ni bilo v redu. Za te imam veselo novico. Pridem ravno od predstojnika, ki je govoril z menoj o zidanki cerkve; pri tem se je spomnil tudi tebe. Rekel sem mu, da lahko prevzameš to delo in nadejam se, da ti ga tudi izroči. Vidiš, tako pomaga človek človeku, ako so si dobri.“

Na to reče Martin: „Pred kratkim si mi pa rekel, da bode predstojnik to delo oddal zidarju Loverku iz Mačkovca.“ — „Mislil sem sicer“, odvrne starešina, „da bode tako, ali — kakor vidiš — stvar se je obrnila drugače. Loverk je izdelal samo proračun, a kako ta stoji, zamoreš soditi po tem, kaj je mislil, da je napravil tako visokega. Ako prevzameš delo ti po onem proračunu, bodeš zaslužil denarja kakor listja. Vidiš, Martin, kako skrbim za te in za tvoje sirote.“

Zidar, ko je to slišal, bil je jako vesel, da dobi to delo ter se starešini srčno zahvali, kakor da bi se imel le njemu za vse to zahvaliti.

Jera, videč, kako starešina prebledeva od same jeze — in kako skriva za posmehom svojo togoto, ni bila prav nič vesela. Med tem odide starešina, pri odhodu pa še reče: „Čez jedno, ali dve uri pride semkaj gospod predstojnik“; na to pravi mala Milica, ki je stala zraven očeta, v svoji otroški prostosti: „To smo že vedeli sinoči.“

Starešino zbodejo te besede, vendar pa se dela, kakor bi jih ne bil slišal.

Jera se jako vznemiri, videč, kako Stiskač zalezuje Martina, da bi zasluženi denar pri zidanji znosil v njegovo gostilnico.

(Dalje prih.)

Listek.

(Spisal Fr. Črnagoj.)

Potres.

(Konec.)

Zena me je vendar pregovorila, da smo se na torek preselili v Tacenj na Urbanov skedenj, ki je bil nov, ličen in majhen, in tam smo ostali tri tedne. — Toda, predno smo se uredili, kako smo prenašali obleko, posteljno opravo in kuhinjsko orodje sem in tja — — prav kot mačka svoje mlade! — — Zajutrkovali, kosili in večerjali smo pri Ivanu, spali pa v skednji pri Urbanovih.

Vendar dolgo tako ni moglo biti. Sklenila sva z ženo, da pojde ona z otroci domov k starišem.

Bilo je teden dnij po prvem potresu, ko sem stopal po ljubljanskih ulicah; kar me nagovori prijatelj in ob jednom svak, Janko:

„Kaj pa tako zamišljen? — Te je jako streslo?“

„Precej me je, precej“, pravim mu in pripovedujem mu svojo težnjo. „Sedaj sem pa sklenil, da pošljem ženo in otroke k Čerinu; čakam le še odgovora od tasta.“